

BEKAS

Bekijk ook
de digitale
filmfiche via
www.filmfiches.be

BEKAS

FILM EN EDUCATIE...

www.jekino.be
www.moov.be
www.lesseninhetdonker.be

**DOELGROEP:
VANAF 4DE LEERJAAR**

FILMFICHE OP HET SMARTBOARD! WWW.FILMFICHES.BE

De digitale en visuele filmfiche bij BEKAS is ideaal om de filmbespreking klassikaal via je smartboard te starten! Je vindt er de filmtrailer, interviews, beelden en interessante quotes! Een handige aanvulling op de lesmap - je vindt een fiche bij alle films uit het aanbod!

... in het vertoningscircuit van *Lessen in het donker*, in het kader van Filmfestival MOOOV, ter gelegenheid van een workshop verzorgd door Jekino of van een film in de klas...

Het medium film kreeg een plaats in het lessenpakket van heel wat scholen, daarom zorgen wij graag voor een degelijke programmatie en pedagogische omkadering. We maken jaarlijks een pittige selectie van een 30-tal films uit het afgelopen seizoen, organiseren op heel wat plaatsen vertoningen en zorgen met kant-en-klare lesmappen voor een boeiende verwerking in de klas. Daarbij spelen we in op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

In elke lesmap streven we naar een filmtechnische en inhoudelijke benadering van de film en focussen we op één filmterm.

INHOUDSTAFEL

Infofiche	2
Synopsis	
Technische kaart	
Officiële website	
Filmprijzen	
In de pers	
Vóór je naar de film vertrekt: kijkopdracht!	
Regie en productie	3
Gebaseerd op het levensverhaal van de regisseur	
De opnames: een hels avontuur	
Koerdistan: een aparte sfeer	
Bekas: betekenis	
Reacties verzamelen bij de leerlingen	5
Opdracht & vragen voor de leerlingen	
Personages	6
Woordenwolk	
Stel een vraag aan het personage en aan de acteur	
Focus op ... Roadmovie	8
Roadmovie	
Vragen voor de leerlingen & opdracht	
Broederliefde	11
Vragen voor de leerlingen & opdracht	
Thema Helden	13
Opdracht & vragen voor de leerlingen	
Situatieschets: Koerdistan (Irak) in vogelvlucht	14
Opdracht	
Irak in de jaren 1990	
Cultuur en leven in Koerdistan (Irak)	
Vragen voor de leerlingen & opdracht	
Filmreflectie	16
Vragen voor de leerlingen	
Fiche voor de leerlingen	19

INFOFICHE

Kopieer de Infofiche op de volgende pagina voor je leerlingen. Zo zijn ze meteen goed voorbereid op de voorstelling. Ook voor je collega's die de leerlingen vergezellen, kan het een handige leidraad zijn.

FILMFICHE

TECHNISCHE KAART

Zweden/Finland/Irak - 2012
93 minuten
Koerdisch gesproken,
Nederlands ondertiteld
Regie: Karzan Kader
Scenario: Karzan Kader
Productie: Sonet Film AB
Redacteur: Sebastian Ringler
& Michal Leszczylowski
Cinematografie: Johan Holmqvist
Muziek: Juhana Lehtiniemi
Cast: Zamand Taha, Sarwar Fazil
Distributie in België: Cinéart

SYNOPSIS

BEKAS vertelt het verhaal van de dakloze weesbroertjes Dana en Zana die met het poetsen van schoenen de eindjes aan elkaar proberen te knopen. Wanneer ze op een dag door een gat in de muur van de plaatselijke cinema een glimp opvangen van *Superman*, beslissen ze om bij hem te gaan wonen in Amerika. Ze geloven er immers in dat hun gloednieuwe held al hun problemen zal kunnen oplossen. Samen met het ezeltje 'Michael Jackson' gaan ze het avontuur tegemoet, op weg naar hun 'American Dream'. Zonder geld of papieren moeten de jongens rekenen op hun geluk en op de vrijgevigheid van anderen. BEKAS is een ontroerende roadmovie over hoop, dromen en het tomeloze optimisme van twee kinderen in een land vol geweld en onderdrukking.

OFFICIËLE WEBSITE

www.trustnordisk.com/film/2012-bekas

Neem ook een kijkje op de Facebookpagina van deze film!

FILMPRIJZEN

Zilveren Medaille op de Student Academy Awards voor de kortfilm BEKAS, Stockholm Academy of Dramatic Arts

IN DE PERS

"Met een strak tempo laat Kader zien dat hij mooi spanning kan opbouwen. Kleurrijke figuren en overrompelende natuurbeelden."

De Standaard

"BEKAS is een lieve roadmovie over de band tussen twee broers in slechte omstandigheden. De jonge acteurs spelen heel naturel en je gaat makkelijk mee in hun optimistische blik op de wereld"

Cinemagazine

VOOR JE NAAR DE FILM VERTREKT: KIJKOPDRACHT

Verdeel de klas vóór je naar de film vertrekt in vier à vijf groepen, die elk op een ander aspect van de film zullen letten. De leerlingen hoeven geen notities te nemen tijdens de film, het is immers niet de bedoeling dat ze een 'klus' hebben, wel dat ze gaan genieten van filmkijken. Moedig hen aan om aandachtig te zijn.

Verschillende kijkopdrachten:

- Let op het camerawerk (onthoud enkele opvallende scènes)
- Let op de verschillende personages (wie zag je en welke band hebben de personages met elkaar?)
- Let op de soundtrack: de muziek en het geluid (wat viel er op, hoorde je vaak muziek?)
- Let op de kleuren en het decor (welke kleuren overheersen, welke landschappen, straatbeelden zie je?)
- Let op de openings- en de slotscène (kan je ze achteraf nog omschrijven?)

REGIE EN PRODUCTIE

Karzan Kader

BEKAS is een verhaal over geloof, moed, dromen ... Het is een verhaal gebaseerd op het levensverhaal van de regisseur: zelf afkomstig uit Koerdistan, gevlucht met zijn oudere broer en ouders in de hoop op een beter leven.

Meer dan 20 jaar na datum zien we hier het verhaal van Zana en Dana, of het leven zoals het er toen aan toe ging: Koerdistan omstreeks 1990 ten tijde van de Golfoorlog. Het verhaal van zoveel Irakezen.

GEBASEERD OP HET LEVENS- VERHAAL VAN DE REGISSEUR

Karzan Kader (°1982, Koerdisch Irak): zijn betrokkenheid bij zijn langspeelfilm-debuut is meer dan professioneel. Het is heel persoonlijk en zelfs intiem. Op achtjarige leeftijd ontvluchtte Kader samen met zijn familie Irak en de horror van de oorlog onder het juk van Saddam Hoessein, net zoals de broertjes in de film dat willen doen. Hij belandt in Zweden, waar hij met zijn familie een nieuw leven kan opbouwen en waar hij nog steeds leeft.

In 2007 startte Karzan Kader zijn studie regie aan de Nationale Film School van Zweden: Stockholm Academy of Dramatic Arts. **Toen hij afstudeerde in 2010 won hij met zijn afstudeerproject (een kortfilm) BEKAS een zilveren medaille op de Student Academy Awards, zeg maar de Oscars voor filmschool producties.** Het afstudeerproject van Kader is uitgegroeid tot een volwaardige langspeelfilm; dit is het resultaat.

Wat voor ons misschien een ver-van-ons-bed-show is, was pure realiteit voor Karzan Kader.

'Toen ik een kind was, kon zelfs de weg van huis naar school gevaarlijk zijn. We waren doodsbang van de soldaten. Ik zie mezelf en mijn broer nog staan voor de grens van Irak. Moe, hongerig en bang. Koerdistan verlaten was een reis boordevol avonturen. We werden gedurende elf maanden gesmokkeld van land naar land, grens naar grens. Dit is mijn verhaal. Dit is hoe ik Koerdistan in Irak verlaten heb.'

Hoewel het verhaal dat BEKAS brengt voor veel Irakezen ooit harde realiteit was, wordt het door Kader op een mooie manier in beeld gebracht.

'Toen ik begon te schrijven aan het scenario voor BEKAS, wou ik dit verhaal vertellen omdat ik verliefd was op de droom om ergens te wonen ver weg van de oorlog van Saddam. Dit deel van de wereld leefde zo lang in oorlog, dat het er de normale toestand geworden was. Ik wil dat mijn verhaal het Koerdische volk een stem geeft die in de rest van de wereld weerklinkt.'

Dit deel van Koerdistan is nooit eerder op deze manier verfilmd. Daarom werd het tijd om tot actie over te gaan.'

Karzan Kader heeft zelf een oudere broer en identificeert zich voor een groot stuk met de kleine Zana in de film: *'Ik was even naïef. Zana ziet Superman en denkt dat hij een echt persoon is. Toen ik zo oud was, droomde ik dat Rambo ons zou komen helpen om tegen Saddam te vechten.'*

DE OPNAMES: EEN HELS AVONTUUR

De opnames voor BEKAS verliepen niet zonder slag of stoot. Vlak voor de aanvang van de productie overspoelden gewelddadige rellen nog de straten van het dorp dat als hoofdlocatie stond geboekt. Met heel veel wilskracht, de hulp van de lokale autoriteiten en een beetje geluk konden de opnames twee dagen later dan toch van start gaan.

Tijdens het filmen werd de regisseur meermaals geconfronteerd met het trauma van zijn eigen verleden. Scènes gefilmd aan een militair checkpoint riepen pijnlijke herinneringen op aan hoe hij zelf als kind Irak probeerde te ontvluchten.

Ook het werken met een piepjonge cast (twee hyperactieve kinderen samen met een ezel als sterren van zijn film) en internationale crew, liep niet altijd van een leien dakje.

Bovendien is het maken van een film in een land als Irak geen evidentie. Het vinden van financiële middelen, toestemmingen en een cultureel draagvlak voor zijn film, maakten het er voor Karzan Kader niet bepaald gemakkelijker op.

'Het filmen was niet gemakkelijk. Maar ik kan één raad geven: Blijf gewoon je dromen volgen!' - Karzan Kader

KOERDISTAN: EEN APARTE SFEER

BEKAS werd opgenomen in Koerdistan zelf, meer bepaald in Sulaymania. De regisseur gebruikte geen traditionele studio of visuele technieken, maar plukte de sfeer die Koerdistan uitstraalt uit de realiteit. Voor Karzan Kader was het van groot belang om de sfeer die het landschap, de woestijn, de levendige steden en kleine dorpjes waar al die arme mensen leven, uitstralen, over te kunnen brengen naar de kijker. *'Voor mij is het belangrijk om de balans tussen humor en drama in dit zwaar beladen verhaal te houden.'*

BEKAS: BETEKENIS

'Bekas' is een woord dat ongelooflijk gerespecteerd wordt in de Koerdische taal. **'Een bekas zijn' betekent bijvoorbeeld dat je al je familieleden verloren bent in de oorlog, dat je er volledig alleen voor staat in de wereld, zonder bloedverwanten.** Het is zo angstaanjagend. De oorlog heeft veel 'bekas' voortgebracht.

REACTIES VERZAMELEN BIJ DE LEERLINGEN

Een film bekijken in je eentje is leuk, maar erover praten met je klasgenoten is nog leuker. Ga met je klas op zoek naar wat je leerlingen grappig vonden, wat hen boeide, wat ze net saai vonden of niet hebben begrepen.

OPDRACHT

Plaats een camera in de gang (van de bioscoop of naast je klaslokaal) of gebruik je smartphone en laat elke leerling in maximum tien seconden vertellen wat hij/zij van de film vond. Zorg dat de andere leerlingen het niet horen, zodat ze niet te snel beïnvloed worden. Gebruik de beelden als start van de filmbespreking in de klas en bekijk ze samen met je leerlingen.

Gebruik tijdens het klasgesprek de info over de film in deze lesmap die je met mondjesmaat kan meegeven tijdens het gesprek (wie is de regisseur, welke personages kwamen aan bod, hoe werd de film gemaakt ...). Geef hen allerlei leuke weetjes mee over de film en de productie zodat de film breed wordt verwerkt en het niet alleen over het filmverhaal gaat. Een klasgesprek is altijd verrijkend: het kan negatieve kritiek soms bijsturen, onduidelijkheden verklaren, leerlingen leren luisteren naar andere meningen zodat ze gestimuleerd worden meer van dat soort film te gaan bekijken. Info meegeven uit de lesmap zorgt meteen voor een goeie kennismaking met de filmtaal!

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

De antwoorden op deze algemene en open vragen zullen je met een heel veel gesprekstof opleveren!

- *Wat trok je aandacht in de film? Welke scène is je het meest bijgebleven?*
- *Was er iets dat je niet goed vond aan de film?*
- *Was er iets waarvan je onder de indruk was?*

PERSONAGES

ZANA (ZAMAND TAHA)

Zana (7 jaar) is de jongste van de twee broers. Hij is de meest onstuimige, luidruchtige, spontane en naïeve van de twee. Hij gelooft oprecht dat Superman al hun problemen zal oplossen: Superman zal hun ouders terug tot leven brengen en alle mensen

die ooit gemeen tegen hen waren zal hij straffen. Zana heeft een notitieboekje met een lijstje waarin alle personen staan die ooit gemeen tegen hem geweest zijn. Zodra hij in Amerika is, zal Zana Superman die lijst overhandigen zodat hij iedereen kan straffen (met Saddam Hoessein op nummer 1).

DANA (SARWAR FAZIL)

Dana is de oudste broer (10 jaar). Dat hij een paar jaar ouder is dan zijn jongere broer merk je aan zijn meer doordachte houding. Hij maakt immers concrete plannen voor de reis naar Amerika. Hij denkt aan eerder praktische zaken: geld, paspoort, vervoer en een manier om de grens over te geraken.

BABA SHALID (SULLIVAN KARIM MOHAMAD)

Baba Shalid is een oude, blinde man die in een plaatselijke winkel werkt samen met zijn zoon. Hij is een licht in de duisternis voor beide jongens en leert hun belangrijke lessen. Baba Shalid fungeert als een vaderfiguur, vooral voor de kleine Zana.

HELLIYA (DIYA MARIWAN)

Helliya is het meisje waar Dana tot over zijn oren verliefd op wordt. Zij heeft het heel wat beter dan de broertjes en leeft een comfortabel leven.

OPDRACHT: WOORDENWOLK

Schrijf de namen van deze belangrijkste personages op het bord en laat de leerlingen typische eigenschappen bij elk personage opsommen: hoe zien ze eruit, hoe oud zijn ze, wat valt op bij dat personage, welk karakter hebben ze, wat is belangrijk voor dit personage?

STEL EEN VRAAG AAN HET PERSONAGE EN AAN DE ACTEUR

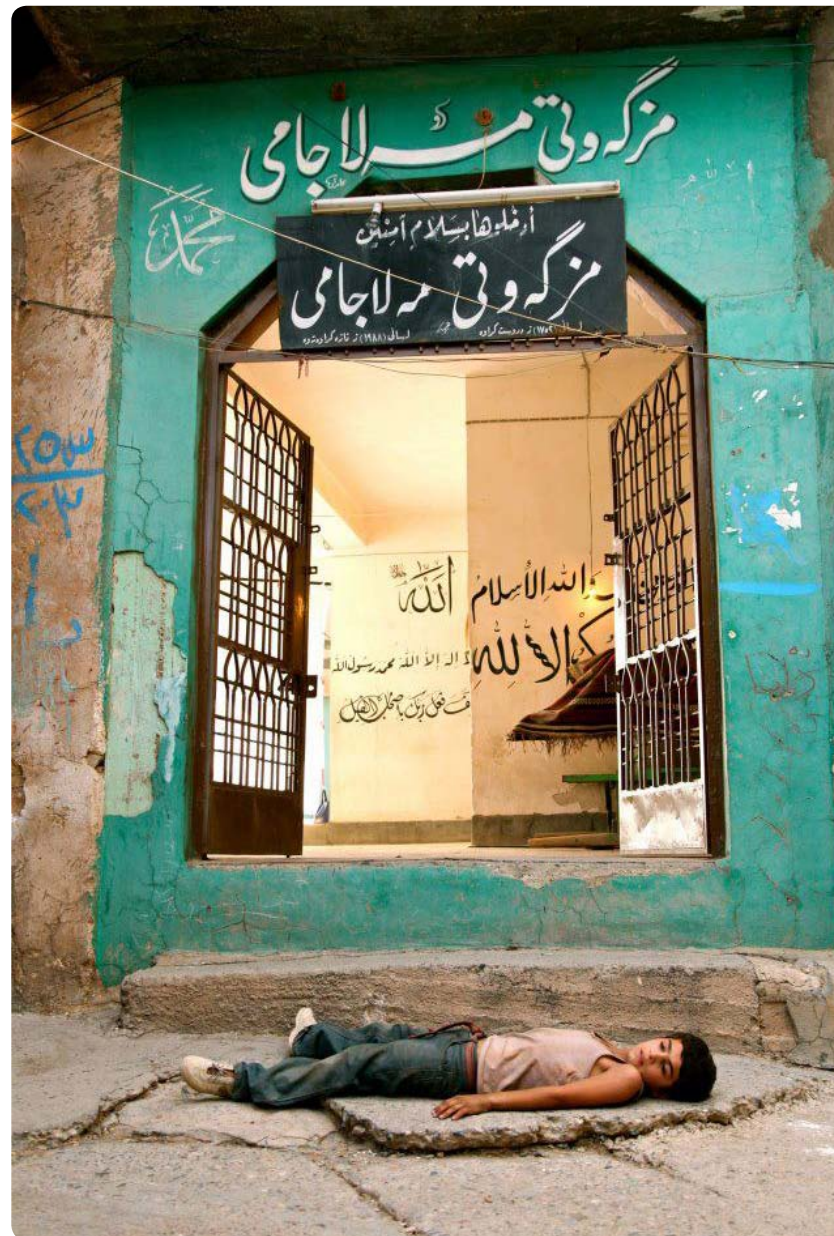

Stel dat de twee broers op bezoek zijn in jullie klas en je kan ze bestoken met vragen. Wat zou je hen zoal willen vragen? Aan hun personage én aan hen zelf, als acteur. Hierbij kan je als leerkracht aanstippen dat de jongens in het echte leven een ander le-

ven leiden dan dat in de film. In de film vertolken ze de rol die de regisseur heeft gecreëerd, en spelen ze een rol in zijn filmverhaal.

Bv. Aan hun personage: Is het moeilijk om zonder ouders te leven? Hadden jullie vaak honger onderweg? Vonden jullie het een spannende reis?

Bv. Aan de acteur: Gaan jullie naar school? Willen jullie nog acteren later? Vonden jullie de film geslaagd? Zagen je vrienden en familie de film ook?

FOCUS OP... ROADMOVIE

De kleine Zana en Dana willen na het zien van hun nieuwe held Superman, koste wat het kost naar Amerika. Als ze de **wereldkaart** bekijken die Dana tevoorschijn haalt, vergissen ze zich in de ligging van Irak (Dana duidt een plaats in Midden-Afrika aan), maar ook het precies lokaliseren van Amerika (in hun ogen Europa) lukt niet. Als ze de afstand meten met hun vingers op de wereldkaart, lijkt het helemaal niet ver weg, zo'n centimeter of tien. Dus beslissen de broertjes om te vertrekken naar Amerika, want in de kinderlijke werkelijkheid van Zana en Dana ligt het beloofde land niet verder dan voorbij de heuvel waarachter de zon ondergaat.

Het is voor de kijker best wel grappig, maar ook ontroerend om te zien hoe naïef ze zijn in hun dromen en onwetend over de wereld buiten hun dorp.

WAT IS EEN ROADMOVIE?

In een roadmovie maken de hoofdpersonages gedurende de film een reis. Het grootste deel van het verhaal zijn ze onderweg, *on the road*. De reis die ze maken en alle avonturen die ze onderweg beleven, zijn van veel groter belang dan de bestemming. Voorbeelden zijn: *Little Miss Sunshine* (2006), *Into The Wild* (2007), *Motorcycle Diaries* (2004), *Rain Man* (1988), *Africa United* (2010), *Blue Bird* (2011)...

Een eerste aspect dat kenmerkend is voor een roadmovie is het thema van de **zoektocht** of **vlucht**. De hoofdrolspelers gaan op zoek naar een geliefd persoon of een waardevol voorwerp of vluchten weg van een verleden. Waar ze eigenlijk écht naar op zoek zijn, is een verloren of andere identiteit, ze willen een bepaalde rust of thuisplek terugvinden.

De broertjes Zana en Dana willen ontsnappen aan de wereld waarin ze leven. Hun verlossing hebben ze gevonden in Superman die al hun problemen zal oplossen. Ze gaan op weg om bij hun gloednieuwe held Superman in Amerika te gaan wonen, hun nieuwe thuisplek, hun veelbelovende toekomst.

De hoofdpersonages uit roadmovies zijn vrijwel altijd **outcasts/ outlaws of antihelden**: zij staan buiten de samenleving. De out-

law is een eenzame buitenstaander, verstoten of weggevlucht uit de samenleving. Anders dan de traditionele Hollywoodconventies 'voorschrijven', zijn de personages in roadmovies niet eenduidig goed of slecht. Personages kunnen ook puur op basis van hun identiteit outlaws zijn: dat kan dan te maken hebben met hun seksuele identiteit, leeftijd, etniciteit, handicap...

Zana en Dana zijn duidelijk outlaws, ze leven echt aan de rand van de maatschappij. Ze moeten vechten om te kunnen overleven zonder ouders die voor hen kunnen zorgen. De broers staan buiten de samenleving omdat ze de middelen niet hebben om er aan deel te nemen.

Een ander belangrijk kenmerk van roadmovies is dat ze vaak **slecht aflopen** voor de protagonisten. Sommige personages gaan dood aan het einde van de film of ze belanden in de gevangenis. In ieder geval kunnen ze niet meer in vrijheid leven.

Het verhaal voor Zana en Dana loopt niet specifiek slecht af, maar hun oorspronkelijke doel, bij Superman gaan wonen in Amerika, bereiken ze jammer genoeg niet. Wat misschien wel veel belangrijker is, en wat ze op het einde dan ook lijken te beseffen, is dat 'bij elkaar zijn als broers' het belangrijkste is wat ze hebben in het leven.

Qua montage zijn er in roadmovies zeer **weinig flashbacks**. Dit fenomeen is gemakkelijk te verklaren: de hoofdpersonages leven in het heden en kijken naar hun toekomst. Ze zetten zich af tegen hun verleden, ze willen er niet meer over nadenken.

Tenslotte is opvallende **muziek** het ultieme kenmerk van roadmovies. De muziek komt vaak expliciet in beeld in een roadmovie: men bespeelt instrumenten (meestal een gitaar) of men draait de autoradio harder, of men verandert van zender.

In BEKAS is dit uiteraard niet het geval, aangezien de jongetjes niet over een muziekinstrument beschikken, laat staan een auto. Maar muziek in de roadmovie is in de allereerste plaats een sfeermaker: ze benadrukt nog eens extra het gevoel van vrijheid, avontuur en romantiek. Een roadmovie zonder muziek is bijna ondenkbaar.

Sommige films proberen steeds een geschiedenisverhaal te vertellen, of in ieder geval ze benoemen de 'symptomen' van een bepaalde periode, de **tijdsgeest**. Ook hier is de roadmovie het ultieme voorbeeld.

BEKAS toont duidelijk de impact van de militaire bezetting van Irak door het leger van Saddam Hoessein. De landmijn waar Dana op het einde van het verhaal op trapt uiteraard niet te vergeten! Dit verhaal speelt zich ontegensprekelijk af in Irak in de jaren 1990.

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

Je kan de leerlingen laten brainstormen over wat volgens hen de typische elementen zijn in een roadmovie. Daarna kan je aan de hand van dit hoofdstuk hun antwoorden aanvullen. Laat ze ten slotte opsommen welke elementen BEKAS bezit om te voldoen aan de naam roadmovie (en welke elementen ontbreken).

- Wat zijn volgens jou de elementen of kenmerken van een roadmovie?
- Voldoet BEKAS aan die kenmerken (welke elementen zijn wel aanwezig en welke niet?)
- Vind je BEKAS een roadmovie?
- Ken je voorbeelden van andere roadmovies?

OPDRACHT: ON THE ROAD

Verdeel de klas in groepjes van vier en geef elk groepje een groot wit blad. Daarop moeten ze de tocht die Zana en Dana ondernamen trachten te reconstrueren. Geef ze de opdracht om op jouw vragen te antwoorden met tekeningen.

De vragen die je aan je leerlingen stelt:

- Welke voertuigen gebruiken ze gedurende hun tocht?
- Kan je de verschillende manieren waarop ze gereisd hebben nog opsommen in de juiste volgorde? (ezeltje 'Michael Jackson' - op de kar van de oude man vooruit getrokken door 'Michael' - onder de truck de grens over - in de auto van Jamal de smokkelaar - te voet).

AANVULLENDE OPDRACHT: RUGZAK

Wat nemen Zana en Dana mee op hun tocht? Het zijn heel weinig spullen, maar stuk voor stuk belangrijke dingen om te overleven, maar ook objecten met emotionele waarde (foto van hun moeder, halsketting van Helliya ...) Weten jullie nog wat ze allemaal bijhadden? Wat zouden jullie meenemen in je rugzak als jullie zelf zo'n tocht zouden ondernemen? Wat is voor jullie erg belangrijk of heeft een emotionele waarde?

Extra: eventueel kan je de leerlingen echt een rugzak laten vullen en meebrengen naar de klas. Ze kunnen dan vertellen waarom ze bepaalde zaken wel of niet gekozen hebben.

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

Na deze opdracht, laat je hen verder in hun groepjes discussiëren over volgende vragen. Nadien bespreek je samen met de klas wat er in elk groepje besproken werd.

Zou jij deze tocht ook op die manier aanpakken? Zou je bv. ook op je eentje onder een truck gaan hangen? Hoe zou jij de grens oversteken zonder geld? Zou je onderhandelen, stelen ...

Mensensmokkel: De broertjes proberen eerst de grens over te steken door aan de soldaten aan de grenspost te zeggen dat ze uit de weg moeten gaan, zij willen immers naar Amerika. Weet je nog wat de reactie van de soldaten was? (lachen hen uit en sturen de ezel terug de andere kant uit, jagen hen weg)

Aangezien ze niet zomaar de grens over geraken, moeten ze zich tot een mensensmokkelaar wenden. Had je het woord 'mensensmokkelaar' al eens gehoord? Wat betekent het? Is het goed of slecht wat ze doen?

OPDRACHT

Verzin een alternatief einde voor de film. Eén kleine wending kan het verhaal of het verloop van de tocht helemaal doen keren. Geef je leerlingen verschillende momenten in de film waarop het anders had kunnen lopen. Wat als...?

BROEDER- LIEFDE

De liefde tussen de twee broertjes is heel belangrijk in deze film. De liefde die ze voor elkaar voelen, houdt hen recht en geeft hun leven zin. Het fragment in de film dat dit het best illustreert, is het moment waarop Dana op een landmijn gaat staan.

Hij wil dat zijn kleine broer weg gaat, want hij beseft meteen wat dit betekent en welke gevolgen dit kan hebben. Van zodra hij zijn voet beweegt, kan de landmijn ontploffen en sterft hij (of raakt hij verminkt). Dana wil niet dat zijn kleine broer dit moet aanzien en dringt erop aan dat hij weggaat. Zana beseft eveneens de ernst van de situatie en wil zijn grote broer absoluut niet achterlaten.

Zana: 'Jij bent mijn broer. En broers laten elkaar niet in de steek!'

Zana wil zelfs niet meer naar Amerika of Superman, hij wil alleen maar bij zijn broer zijn. Uiteindelijk kan Dana zijn broer toch overtuigen om hulp voor hem te halen in het nabije dorp.

De camerabeweging toont heel mooi aan dat Dana, die op de landmijn staat in de verschroeiende hitte van de woestijnzon, plots ten einde raad is. Hij neemt een besluit en springt van de landmijn af. Terwijl hij dit doet, roept hij de woorden *'Alstublieft, vergeef mij broer!'*. En dan gebeurt er niets: de landmijn werkt niet meer. De spanning tijdens deze scènes is te snijden!

Een tweede intense scène is deze waarbij Zana en Dana elkaar terugvinden na het incident. Zana smeekt de dorpsbewoners op het plein om zijn broer ter hulp te snellen, maar hij wordt genegeerd. Ten einde raad zakt hij op de grond. En dan... verschijnt Dana. Ze vliegen elkaar in de armen en ze zijn dolgelukkig. De camera draait in vlotte bewegingen rond de broers heen. Ze zijn het centrale punt in de massa.

'De kracht van familie' wordt mooi in beeld gebracht in BEKAS. Baba Shalid, de oude wijze man, wijst de kleine Zana op het belang van familiebanden: *'Familie is sterk samen. Jij en Dana zijn sterk samen.'*

Het is duidelijk dat de beide jongens hun ouders heel hard missen. Zana houdt ervan als Baba Shalid hem 'zoon' noemt; Zana gelooft erin dat Superman hun overleden ouders terug kan brengen; in het begin van het verhaal krijgt Zana klappen en huilt: *'Als onze vader nog leefde, zou dit nooit gebeuren!'* ...

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

Bespreek deze specifieke scènes met je leerlingen aan de hand van volgende vragen:

- Wat zei Dana tegen Zana om 'm 'weg te jagen'? Waarom wou hij zijn broer weg? Wat antwoordde Zana?
- Herinner je je hoe de camera dit in beeld bracht?
- Wat ging er door Dana's hoofd tijdens deze angstige uren? Wat zou jij doen?
- Als hij eraf springt roept hij: 'Alstublieft, vergeef mij broer'. Waarom?
- Omschrijf de scène waarbij ze elkaar terug vinden. Hoe werd dit gefilmd? Hoe voelde je je als kijker? Vind je dit een goed einde voor de film? Is hier een 'boodschap voor de kijker'?
- Herinner je je de metafoer die Baba Shalid gebruikt om aan Zana duidelijk te maken hoe belangrijk familie is?
- Hebben jullie zelf broers of zussen?
- Herken je de band die Zana en Dana met elkaar hebben?
- Waarom is hun band zo sterk, denk je?
- Zou je zelf zoveel doen voor je broer(s) en/of zus(sen) als Zana en Dana?
- Wat zou jij over hebben voor jouw broer of zus?
- Vind je Dana en Zana moedige jongens?
- Waarin verschillen de broers van elkaar? Herken je jezelf in één van hen? Zijn er tussen jou en je broer(s)/zus(sen) veel verschillen?
- Zorgen de broers goed voor elkaar? Geef enkele voorbeelden waaruit je dit kan afleiden.
- Omschrijf de situatie met Helliya, de ketting en de vergoeding van de smokkelaars. Wat gebeurt er? Waarom krijgen ze ruzie?

THEMA HELDEN

Zana en Dana zijn helemaal in de ban van Superman. Hij is voor hen hun grote held!

OPDRACHT

Laat je leerlingen via Google afbeeldingen een foto zoeken van hun held en toon ze aan de groep via smartboard of prints op het bord. Waarom is dit jouw held? Vraag de andere leerlingen om feedback. Komen dezelfde helden vaak aan bod en kennen ze nog andere helden?

De broertjes zijn vastbesloten om Superman te ontmoeten, naar hem te reizen en bij hem te gaan wonen in Amerika. Ze zetten alles op het spel om hun doel te bereiken.

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

- *Hoe ver zou jij gaan om je held te ontmoeten?*
- *Kan je begrijpen dat Zana en Dana zoveel moeite doen?*
- *Bewonder je hen of vind je het nogal overdreven? Zou jij dit durven?*
- *Ken je een gelijkaardig verhaal? Ken je iemand die een heel speciale of avontuurlijke reis heeft gemaakt? Zou je dat zelf ook aandurven?*

SITUATIE- SCHETS: KOERDISTAN (IRAK) IN VOGELVLUCHT

Als we aan Irak denken, denken we maar al te vaak aan oorlog, geweld, angst, uitzichtloosheid ... Gelukkig groeit er vanonder het puin ook een beetje hoop. BEKAS laat ons een glimp opvangen van deze hoop, de dromen en verlangens van de Iraakse samenleving.

OPDRACHT

Voor leerlingen is het fijn als ze zich kunnen oriënteren, vooral als de film zich afspeelt in een minder gekend land. Laat hen Irak en Amerika opzoeken via **Google Earth** (<http://earth.google.com>). Op deze website kan je via satelliet naar tal van plaatsen over de hele wereld navigeren, en dit zeer gedetailleerd. Je kan met Google Earth zelfs je eigen straat terugvinden! Ontdek erop los: Vlieg van de ene naar de andere plaats en leer je leerlingen de ligging van beide landen inschatten, beter dan Zana en Dana het deden. Vlieg vanuit Irak gerust ook even naar België.

Aansluitend daarbij kan je volgende routes met elkaar vergelijken: De route die Zana en Dana echt hadden moeten volgen: de reële route van Irak naar Amerika.

De route die de broertjes, volgens de vertrek- en eindpunten die ze aanduiden op de wereldkaart, genomen zouden hebben (van Midden-Afrika naar Europa).

Welke voertuigen zijn de meest voor de hand liggende om te nemen? Welke is de goedkoopste manier om van Irak in Amerika te geraken? Zou het de broertjes ooit gelukt zijn (op hun manier) denk je?

IRAK IN DE JAREN 1990: KOERDISTAN, DE EERSTE GOLF- OORLOG EN SADDAM HOESSEIN

Koerdistan betekent letterlijk 'land van de Koerden'. Het is geen officieel erkend land en het heeft geen precieze landsgrenzen. Koerdistan is een gebied dat zich uitstrekt over Turkije, Iran, Syrië, Armenië en Irak.

De Koerden, één van de oudste volkeren van het Midden-Oosten, zijn afstammelingen van nomaden. Ze hebben een hoog natiegevoel en het zijn nationalist (geen extremisten).

Veel Koerden streven er al sinds het begin van de 20e eeuw naar om hun volk te verenigen in een onafhankelijke staat. Na het ineenstorten van het gezag van Saddam Hoessein (president van Irak van 1979 tot 2003) hebben de Koerden in Irak gedeeltelijke autonomie gekregen. Voordien werden ze altijd onderdrukt. In 1990 viel Saddam Hoessein het buurland Koeweit binnen. De reden hiervoor was dat Koeweit historisch gezien deel zou uitmaken van Irak en, over een ongelooflijke rijkdom aan olie beschikt. Hiermee startte Saddam Hoessein de Eerste Golfoorlog. Ten tijde van deze gebeurtenissen speelt BEKAS zich af.

Aangezien Koerdistan jaren in oorlog geleefd heeft, weten kinderen zoals Zana en Dana wat een landmijn is. De situatie is voor hen vanzelfsprekend omdat ze er constant mee geconfronteerd worden. Dana ziet dan ook meteen de ernst van de zaak en weet wat hem te doen staat: onbeweeglijk stil blijven staan, anders ontploft de mijn. De kans dat hij zijn 'misstap' zou overleefd hebben indien hij écht op een mijn was getrapt, is minimaal.

CULTUUR EN LEVEN IN KOERDISTAN IRAK

De meeste Koerden zijn religieus. Ongeveer 90% is moslim, zo'n 5% is christelijk en er bestaat zelfs een kleine joodse minderheid. De moslimcultuur komt in BEKAS heel duidelijk naar voren: denk aan de scène waarin de broertjes in de moskee gaan bidden (waarbij het reinigingsritueel heel duidelijk in beeld komt: het wassen van het gezicht, de armen en voeten; het uitdoen van de schoenen en de heel specifieke manier van bidden). Of wanneer ze op het dak van een moskee liggen te slapen en gewekt worden door de gebeden die door de luidsprekers galmen.

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

- Welke elementen zijn volgens jou typisch voor de moslimcultuur?
- Zijn er moslims in de klas? Dan kan je ze zelf laten vertellen over hun cultuur natuurlijk!
- Viel de leerlingen iets op aan de manier van communiceren? (Het lijkt eerder roepen dan praten – vooral bij Zana dan... ☺)

- Welk typisch element in de film doet jou heel specifiek aan Amerika denken? (Coca-Cola flesjes, Superman)

OPDRACHT

Maak twee kolommen op het bord en laat de leerlingen hun leven vergelijken met dat van de personages in de film.

Waarin verschilt jouw leven met dat van Zana en Dana op gebied van basiscomfort, emoties, gezin, onderwijs ...? Waar in gelijken jullie levens op elkaar qua emoties, broederliefde, dromen ...? Stel dat de broers bij jullie in de klas kwamen, zou het klikken?

OPDRACHT

Om de landsgrenzen over te kunnen, hebben de twee broers een paspoort nodig.

Help hen hierbij en maak een paspoort voor Zana en Dana. Wat moet er zoal op een paspoort komen?

FILM-REFLECTIE

Film is een dankbaar instrument om gevoelige of abstracte onderwerpen bespreekbaar te maken. Kinderen komen vaak woorden tekort om hun gevoelens genuanceerd uit te drukken. Een dialoog met anderen, kan helpen dingen fijner te formuleren. Praten is luidop denken. Sommige zaken worden pas duidelijk nadat je ze jezelf hebt horen zeggen. Geef je leerlingen mee dat er geen foute antwoorden bestaan. Gebruik de richtvragen om het gesprek op gang te brengen. Verschillende meningen en invalshoeken komen aan bod.

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN

- Welke scènes of momenten vond je herkenbaar en waarom?
- Loopt het verhaal goed af volgens jou?
- Vond je de film spannend?
- Wat vond je het spannendste moment in de film?
- Waarom werd deze film volgens jou gemaakt?
- Heb je iets bijgeleerd na het zien van deze film? (over het land, de manier van leven, overleven zonder ouders, kijken naar een ander soort film...)
- Vind je het nuttig dat de situatie in Koerdistan op deze manier aan jou getoond wordt? Denk je dat BEKAS een goed beeld geeft van het leven in Koerdistan?

OPDRACHT

Geef de leerlingen de kans om zelf een scène naar keuze na te spelen. Dit kan een scène uit de film zijn, maar evengoed een geïmproviseerde situatie (een alternatieve wending in het verhaal). Laat andere leerlingen observeren en nadien vertellen wat hun is opgevallen.

REFLECTEREN OVER GOD EN SUPERMAN

Start met beelden. Toon je leerlingen enkele sprekende beelden uit de film (Typ 'Film Bekas in via Google Afbeeldingen). Ze zetten aan tot denken, zoeken, kijken en opnieuw bekijken.

Wat verwachten ze van God en wat verwachten ze van Superman? Ze hebben heel veel verwachtingen. Van wie verwachten ze het meest?

Denk aan het moment waarop Zana tot God bidt om een behouden tocht opdat hij en zijn broer veilig in Amerika geraken, zodat ze Superman kunnen ontmoeten. Hij vraagt God ook om alle vuile schoenen naar hen te sturen zodat ze die kunnen poetsen en veel geld verdienen.

Denk aan het gesprek met de man op de kar: "Als God het wil, zal je je broer terugvinden" - Zana: "Waarom wou God hem in de eerste plaats van mij wegnemen? Mijn broer is alles wat ik heb. Ik heb niemand anders, ik ben een 'bekas' (ouderloos)" - Man op kar: "Je bent nooit 'bekas'. God is altijd bij jou mijn zoon. God heeft altijd plannen voor iedereen." - Zana: "Wat is Gods plan voor jou dan?"

- Man: "Ik weet het niet. Ik ben oud. God heeft waarschijnlijk maar één plan meer voor mij." - Zana: "Welk plan dan?" - Stilte...
Hebben de leerlingen deze dialoog begrepen? Hoe staan zij tegenover de inhoud van dit gesprek?

Wat vinden jullie ervan dat Zana erin gelooft dat Superman zijn ouders terug tot leven kan wekken? Kunnen jullie voorbeelden geven van dingen waarin je als kind geloofde, waarvan je nu weet dat ze niet waar zijn? (Denk aan de paashaas, Sinterklaas, de Kerstman ...). Wat vind je van zulke figuren en de verhalen die erbij horen? Welke dromen heb jij? Wat doe jij om je dromen na te jagen? Ben je er al in geslaagd één van je dromen waar te maken?

AANVULLING: ENKELE (TREFFENDE) DIALOGEN UIT DE FILM

De quotes op de volgende pagina kan je ook verweven met de gesprekken die je hebt met je leerlingen. Het lijken misschien lichte gesprekken, maar ze hebben vaak een zekere diepgang en zijn waarschijnlijk erg herkenbaar voor leerlingen van het lager onderwijs. We lijsten ze hier voor je op.

Z: 'Heeft Superman een vader?'

D: 'Ja, die heet Supervader.'

Z: 'Is Superman zo machtig dat hij alle slechte mensen kan doden en alle goede mensen terug tot leven kan wekken?'

D: 'Ja, hij is super sterk en kan vliegen.'

Z: 'Waarom doodt hij dan Saddam niet? Saddam is héél slecht voor de mensen. Hij heeft onze vader en moeder gedood.'

D: 'Ik weet het niet. Misschien heeft Superman nog nooit over Saddam gehoord.'

Z: 'Ik zal Superman persoonlijk over Saddam vertellen.'

Z: 'Broer, hoe is Superman Superman geworden?'

D: 'Zijn vader was een Superman.'

Z: 'Spreekt Superman Koerdisch?'

D: 'Ja Superman is fantastisch. Hij spreekt alle talen: Koerdisch, Zweeds en ook Chinees.'

BRONNEN

- <http://www.trustnordisk.com/film/2012-bekas>
- <http://www.cineart.be/nl/movie/bekas.aspx>
- <http://cineuropa.org/ff.aspx?t=ffocusinterview&l=en&tid=2462&did=229402>
- <http://www.mo.be/recensies/bekas-rite-de-passage-van-de-iraakse-cinema>
- Interview '5 minutes with Bekas director': <http://gulfnews.com/arts-entertainment/film/movie-news/five-minutes-with-bekas-director-1.1117065>

FICHE VOOR DE LEERLINGEN

Op de volgende pagina vind je een fiche voor de leerlingen. Daarop staan een aantal trefwoorden, citaten en vragen die met de film te maken hebben. Je kan deze fiche gebruiken als leidraad tijdens de bespreking van de film.

Z: 'Broer, ben jij niet dood?'

D: 'Nee, ik ben Superman en hoe kan Superman nu sterven?'

'Ik kan iedereen maar één raad geven: Blijf gewoon je dromen volgen!' - Karzan Kader

Waarin verschilt jouw leven met dat van Zana en Dana op gebied van armoede, angst, ouders, onderwijs ...? Waarin gelijken jullie levens op elkaar qua emoties, broederliefde, dromen ...?

Hoe ver zou jij gaan om je held te ontmoeten?

'Een bekas zijn' betekent dat je al je familieleden verloren bent in de oorlog, dat je er volledig alleen voor staat in de wereld.

'Toen ik een kind was, kon zelfs de weg van huis naar school gevaarlijk zijn. We waren doodsbang van de soldaten. Ik zie mezelf en mijn broer nog staan voor de grens van Irak. Moe, hongerig en bang. Koerdistan verlaten was een reis boordevol avonturen. We werden gedurende elf maanden gesmokkeld van land naar land, grens naar grens. Dit is mijn verhaal. Dit is hoe ik Koerdistan in Irak verlaten heb.'

Zana: 'Jij bent mijn broer. En broers laten elkaar niet in de steek!'

